

TBK m. 598, f. 3'te Yer Alan Gerçek Kişilerin Kefaletine İlişkin 10 Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği ve 818 Sayılı (Eski) Borçlar Kanunu Zamanında Kurulmuş Kefaletlere Etkisi

*Prof. Dr. Haluk Nami NOMER**

I. Genel Olarak

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı (yeni) Türk Borçlar Kanunu, kefaletle ilişkin hükümlerde önemli yenilikler getirmiştir. Bunlardan birisi de kefaletle ilişkin 10 yıllık süredir. TBK m. 598, f. 3'e göre, *"Bir gerçek kişi tarafından verilmiş olan her türlü kefalet, buna ilişkin sözleşmenin kurulmasından başlayarak on yılın geçmesiyle kendiliğinden ortadan kalkar."* Yargıtay bu süreyi 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, m. 5, f. 2, c. 1 hükmü uyarınca, 818 sayılı (eski) Borçlar Kanunu zamanında kurulmuş kefaletlere de uygulamıştır. Bu hükme göre, *"Türk Borçlar Kanunu ile hak düşürücü süre veya özel bir zamanaşımı süresi ilk defa öngörülmüş olup da başlangıç tarihi itibarıyla bu süre dolmuşsa, hak sahipleri Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıllık ek süreden yararlanırlar."* Dolayısıyla Yargıtay'a göre 10 yıllık süre önceden dolmuşsa, alacaklı ancak Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıllık ek süreden yararlanabilecektir¹.

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ 19. HD, 04.05.2016, E. 2015/8564, K. 2016/8238 (YKD 2017/1, 97): *"Mahkemece yapılan yargılama ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, kefalet ilişkisinde 10 yıllık hak düşürücü sürenin TBK ile ilk kez öngörüldüğü, TBK'nun yürürlük tarihi itibarıyla 10 yıllık sürenin dolmuş olduğu, davalı bankanın 1 yıllık ek süre içinde takipte bulunma hakkının olduğu,*

Yargıtay'ın bu uygulamasını değerlendirebilmek için öncelikle 10 yıllık sürenin hukuki niteliğini belirlemek gerekir. Zira Yürürlük Kanunu'nun 5. maddesi hak düşürücü süreler ile zamanaşımı sürelerine ilişkindir. Eğer kefalettteki 10 yıllık süre, bir hak düşürücü süre veya zamanaşımı süresi ise Yargıtay uygulamasının isabeti konusunda bir tereddüt olmayacaktır. Buna karşılık 10 yıllık süre bir hak düşürücü süre veya zamanaşımı süresi değilse, o zaman Yürürlük Kanunu'nun 6. maddesi gündeme gelecektir: *"Bu Kanunun 5 inci maddesi, uygun düştüğü ölçüde, Türk Borçlar Kanununda öngörülen diğer süreler hakkında da uygulanır."* Buna göre, 10 yıllık süre bir hak düşürücü süre veya zamanaşımı süresi değilse, Yürürlük Kanunu'nun beşinci maddesinin kefalete ilişkin süre hakkında uygulanabilmesi, bunun *"uygun düşmesine"* bağlıdır.

Bu bağlamda, aşığıda öncelikle süreler hakkında genel bir bilgi verilecek, akabinde kefalete ilişkin 10 yıllık sürenin hukuki niteliği ve Yürürlük Kanunu'nun beşinci maddesinin bu süre hakkında uygulanmasının *"uygun düşüp düşmeyeceği"* konusu incelenecektir.

II. Zamanın Geçmesinin Mevcut Haklar Üzerindeki Etkisi

Zamanın geçmesinin mevcut haklar üzerinde yaratacağı etkiyi tek bir başlık altında toplamak mümkün değildir. Haklar kanunen veya tarafların iradesi ile bir süreye tabi tutulabilirler. Öngörülen süreler -kazandırıcı zamanaşımı süreleri bir kenara bırakıldığında- özellikle üç başlık altında incelenmektedir: Zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve süreye bağlı haklar.

buna göre 01.07.2013 tarihinden itibaren davacının davalıya karşı takip yapmaya hakkının olmadığı, ancak davalı tarafından başlatılan icra takip tarihinin 29.12.1998 olduğu ve takibin kesinleştiiği, kesinleşen takipte kefaletin sona erdiğinin düşünölemeyeceği, ayrıca davadan muhtelif tarihlerde de tahsilat yapıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir."; 11. HD, 26.09.2016, E. 2016/7244, K. 2016/7455 (lexpera.com.tr): *"6101 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 6. maddesinin yollamasıyla uygulanan aynı kanunun 5/2. maddesinde öngörülen 1 yıllık sürenin de dolmuş olmasının anlaşılmasına göre..."*.

Zamanaşımı, alacak hakları için söz konusu olur. Zamanaşımı süresinin geçmesi, alacak hakkını sona erdirmez. Zamanaşımına uğramış borç talep ve dava edilebilir². Zamanaşımı süresinin geçmesi halinde borçlu, sadece ifadan kaçınma hakkına sahip olur. Bu bir defi hakkıdır; dava dışında kullanılabileceği gibi, eda davası açıldığında da kullanılabilir; ancak borçlu bu hakkını yargılamanın her aşamasında değil, sadece usul kanununun öngördüğü aşamalarda kullanabilir (bkz. HMK m. 141/ f. 1); hâkim zamanaşımını resen (görevinden ötürü kendiliğinden) dikkate alamaz (TBK m. 161). Zamanaşımı def'i kullanıldığında da borç sona ermez (alacak hakkı düşmez), sadece dava yoluyla elde edilmesi imkânsız hale gelmiş olur. Dolayısıyla borçlu zamanaşımı def'inden bulunmuş olsa bile borcunu ifa edebilir; hataen ifa etmiş olsa bile geriye isteyemez (TBK m. 78, f. 2). Keza borçlu defi hakkına ilişkin beyanını tek taraflı olarak geri alıp davanın devam etmesini sağlayabilir³.

Kanunda başka bir süre öngörülmüş olmadıkça, bütün alacaklar 10 yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrarlar (TBK m. 146)⁴. Kanun çeşitli alacaklar için özel süreler öngörmüştür. Türk Borçlar Kanunu'nda zamanaşımına ilişkin ayırımı belirlenen zamanaşımı sürelerini (TBK m. 146; 147; 156, f. 2; 158) taraflar anlaşarak değiştiremezler (TBK m. 148). Aynı şekilde ticari hükümler koyan kanunlarda öngörülen zamanaşımı süreleri, kanunda aksine hüküm olmadıkça, sözleşme ile değiştirilemezler (TTK m. 6). Tüketici işlemlerinde ise ayıplı maldan ve hizmetten sorumluluğa

² Yargıtay'a göre ise zamanaşımına uğramış alacaklar dava edilebilme vasfını kaybederler. Örnek olarak bkz. 3. HD, 05.07.2018, E. 2018/4074, K. 2018/7712 (RG 11.09.2018, Sayı: 30532); 10. HD, 14.11.2017, E. 2015/10758, K. 2017/7970 (YKD 2018/8, 1857); 3. HD, 16.02.2017, E. 2015/17647, K. 2017/1543 (YKD 2017/6, 1318); HGK, 26.09.2012, E. 2012/4-319, K. 2012/619 (YKD 2014/5, 921); 7. HD, 28.11.2013, E. 2013/12843, K. 2013/20510 (YKD2014/4, 724); 15. HD, 02.10.2013, E. 2013/2574, K. 2013/5339 (YKD 2014/1, 94).

³ Defi hakkının kullanılmasının alacak hakkını düşürüp düşürmeyeceği konusundaki tartışmalar için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Necip, Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Birinci Cilt, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 4. Basıdan (Filiz Kitabevi, İstanbul 2008) 7. Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017, § 5, n. 8.

⁴ Bazı alacakların zamanaşımına uğramaması mümkündür. Örneğin taşınmaz rehni ile güvence altına alınmış alacaklar için zamanaşımı işlemez (TMK 864).

ilişkin olarak kanunda öngörülen zamanaşımı süreleri kısaltılamaz, ancak uzatılabilir (TKHK m. 12, f. 1; 16, f. 1). Ancak ikinci el satışlarda sınırlı bir kısaltma mümkündür (bkz. TKHK m. 12, f. 2).

Hak düşürücü süreler özellikle yenilik doğuran haklar için söz konusu olur⁵. Bununla birlikte hak düşürücü süreye tabi haklar yenilik doğuran haklardan ibaret değildirler. Örneğin alacak hakları, zamanaşımı süresinin yanı sıra, aynı zamanda hak düşürücü süreye de tabi olabilirler. Söz gelimi satıcının ayıptan sorumluluğu hem zamanaşımı süresine (TBK m. 231) hem de alıcıya ait bildirim (ihbar) külfetindeki hak düşürücü süreye tabidir (TBK m. 223; TTK m. 23, b. (c))⁶. Hak düşürücü süreler istisnaen aynı haklar için de söz konusu olur. Örneğin 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 12. maddesinin üçüncü fıkrası⁷ ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasında⁸ öngörülen 10 yıllık süre hak düşürücü süredir. Keza TMK m. 725'te taşkın yapı dolayısıyla zarar gören malike tanınan 15 günlük itiraz süresi hak düşürücü süre niteliğindedir.

⁵ Örn: TBK m. 39, f. 1'deki iptal hakkına ilişkin süre; TMK m. 733, f. 4'teki önalım hakkına ilişkin süreler.

⁶ Spiro, Karl, Die Begrenzung privater Rechte durch Verjährungs-, Verwirkungs- und Fallfristen, Band II: Andere Befristungen und Rechte, Bern 1975, § 374, 943, dn. 6.

⁷ Buradaki sürenin hak düşürücü süre olduğu Yargıtay'ın birçok kararında ifade edilmiştir. Örnek olarak bkz. 16. HD, 30.11.2016, E. 2016/1743, K. 2016/9485 (YKD 2017/1, 89); 20. HD, 02.06.2016, E. 2016/6185, K. 2016/6267 (YKD 2016/12, 2972); 5. HD, 10.03.2015, E. 2014/25098, K. 2015/4286 (YKD 2015/10, 2061); 16. HD, 09.07.2014, E. 2014/11666, K. 2014/9731 (YKD 2015/2, 327); 16. HD, 17.06.2014, E. 2014/7149, K. 2014/8604 (YKD 2015/1, 120); 7. HD, 30.01.2013, E. 2012/7282, K. 2013/638 (YKD 2013/10, 2069); 1. HD, 25.04.2012, E. 2012/120, K. 2012/4681 (YKD 2013/4, 728); 7. HD, 21.09.2010, E. 2010/4380, K. 2010/4881 (YKD 2011/3, 422); 8. HD, 28.04.2009, E. 2009/329, K. 2009/2037 (YKD 2010/4, 622); 5. HD, 25.06.2009, E. 2009/7583, K. 2009/10094 (YKD 2009/9, 1686); 8. HD, 19.12.2006, E. 2006/6493, K. 2006/7985 (YKD 2007/5, 896); 13. HD, 10.11.2006, E. 2006/9820, K. 2006/14761 (YKD 2007/2, 286).

⁸ Buradaki sürenin hak düşürücü süre olduğu hususunda bkz. 21. HD, 30.06.2015, K. 2015/6698 (YKD 2017/3, 668); 21. HD, 14.06.2011, E. 2011/3501, K. 2011/7422 (YKD 2011/9, 1677); 21. HD, 11.03.2008, E. 2008/1302, K. 2008/3731 (YKD 2008/6, 1152).

Hak düşürücü süre, hak sahibinin o süre zarfındaki ihmali davranışı sebebiyle hakkını kaybetmesini ifade eder. Başka bir ifade ile hakkın sona ermesine yol açan, hak sahibinin kendisine yüklenen külfeti (Obliegenheit, yükleni) yerine getirmemiş olmasıdır⁹. Bu külfet hakkın o süre zarfında kullanılması olabileceği gibi, -ayıptan sorumluluktaki bildirim (ihbar) külfetinde (TBK m. 223) olduğu gibi- başka bir külfet de olabilir. Hakkın sona ermesinin, duruma göre, hak düşürücü sürenin geçmesiyle birlikte değil, korunanın bunu ileri sürmesi halinde gerçekleştiğini kabul etmek, süreyi koyan normun (örneğin TBK m. 223 hükmünün) özüne (ruhuna) daha uygun düşer¹⁰. Bununla birlikte Yargıtay herhangi bir ayırım ve değerlendirme yapmaksızın hak düşürücü sürenin hâkim tarafından resen (görevinden ötürü kendiliğinden) dikkate alınacağı görüşündedir¹¹.

Kanunda hak düşürücü sürelerle ilişkin genel bir düzenleme bulunmamaktadır. Zamanaşımına ilişkin hükümler kural olarak bunlara uygulanmazlar. Özellikle zamanaşımının durmasına veya kesilmesine ilişkin hükümler (TBK m. 153-157) bunlara uygulanmazlar. Bununla birlikte zamanaşımına ilişkin bazı hükümlerin kıyasen hak düşürücü sürelerle uygulanması mümkündür. Örneğin sürelerin hesaplanmasına ilişkin TBK m. 151 hükmü kıyasen hak düşürücü sürelerle uygulanabilir. Aynı şekilde, Adalet Komisyonu'nda yapılan değişiklikle, davanın reddinde ek süreye ilişkin TBK m. 158 hükmünün uygulama alanına hak düşürücü sürelerin de girdiği madde metninde açıkça yer almıştır¹².

⁹ Spiro, Bd. II, § 366, 913; § 367, 913 vd.

¹⁰ Bkz. Spiro, Bd. II, § 423, 1133 vd.

¹¹ HGK, 24.06.2015, E. 2014/6-315, K. 2015/1744 (YKD 2016/3, 566); 5. HD, 10.03.2015, E. 2014/25098, K. 2015/4286 (YKD 2015/10, 2061); 18. HD, 05.02.2015, E. 2014/12831, K. 2015/1366 (YKD 2015/9, 1893); 1. HD, 18.09.2013, E. 2013/9292, K. 2013/12899 (YKD 2013/11, 2263); 22. HD, 30.12.2011, E. 2011/16036, K. 2011/8987 (YKD 2012/4, 757); 6. HD, 16.01.2012, E. 2011/11257, K. 2012/134 (YKD 2012/3, 453); 6. HD, 18.10.2011, E. 2011/6414, K. 2011/11134 (YKD 2012/1, 42); 21. HD, 14.06.2011, E. 2011/3501, K. 2011/7422 (YKD 2011/9, 1677); 2. HD, 30.11.2010, E. 2010/17813, K. 2010/19935 (YKD 2011/4, 601); 7. HD, 21.09.2010, E. 2010/4380, K. 2010/4881 (YKD 2011/3, 422).

¹² Yargı yolu yanlışlığının hak düşürücü süreye etkisi konusunda bkz. 10. HD, 26.10.2010, E. 2010/11494, K. 2010/14365 (YKD 2011/1, 72); HGK, 27.02.2008, E. 2008/21-

Hak düşürücü süre kanunda öngörölmüş olabileceği gibi, taraflarca da öngörülebilir, hatta hâkim dahi hak sahibinin hareketsiz kalmasına dürüstlük kuralı uyarınca hakkın düşmesi sonucunu (Verwirkung) bağlayabilir, yani hak düşürücü süreyi hâkim dahi belirleyebilir¹³. Kanunda öngörülen hak düşürücü sürelerin taraflarca değiştirilip değiştirilemeyeceği (kanunda öngörülen hak düşürücü sürelerin taraflarca kısaltılmasının veya uzatılmasının mümkün olup olmadığı) konusu ise tartışmaya açıktır¹⁴.

Diğer taraftan haklar kanunla veya hukuki işlemle baştan belirli bir kullanma süresine bağlanabilirler¹⁵. Kanunla veya hukuki işlemle belirli bir kullanma süresine bağlanmış haklara, **süreye bağlı hak** denmektedir. Süreye bağlı haklarda da belirli bir sürenin geçmesi ile birlikte hak sona erer. Hak düşürücü süreden farklı olarak süreye bağlı haklarda, hakkın sona ermesi, hak sahibinin ihmali bir davranışta bulunup bulunmamasına (bir külfeti yerine getirip getirmemesine) dayanmaz. Başka bir ifade ile süreye bağlı haklarda hak sahibi o süre içerisinde bir külfeti yerine getirmek suretiyle hakkın sona ermesine mani olamaz. Süreye bağlı haklar; örneğin sınırlı aynı haklar (rehin hakları, taşınmaz yükleri ve irtifak hakları¹⁶), yenilik doğuran haklar¹⁷, velayet hakkı¹⁸, fikri haklar¹⁹ için söz konusu olabileceği gibi alacak hakları için de söz konusu olabilir. Alacak haklarında zamanaşımından ayrı olarak borçlunun yükümlülüğü belirli

139, K. 2008/204 (YKD 2009/5, 819).

¹³ Sürenin geçmesi dolayısıyla hakkın düşmesinin doğrudan hâkim kararına dayanabileceği hususunda bkz. Spiro, Bd. II, § 386, 990 vd.

¹⁴ Hak düşürücü sürelerin çok çeşidinin ve farklı işlevlerinin bulunduğu, baştan bunların kamu düzeninden olduğunu söylemenin mümkün olmadığı hususunda bkz. Spiro, Bd. II, § 392, 1012; § 416, 1099 vd.

¹⁵ Serozan, Rona, Medeni Hukuk, Genel Bölüm / Kişiler Hukuku, Vedat Yayınevi, 6. Bası, İstanbul 2015, § 9, n. 2.

¹⁶ Örneğin intifa hakkı bakımından bkz. TMK m. 797; üst hakkı bakımından bkz. TMK m. 836.

¹⁷ Örneğin önalım, geri alım ve alım hakları en çok 10 yıllık süre için kararlaştırılabilir (TBK m. 238).

¹⁸ Bkz. TMK m. 335.

¹⁹ Bkz. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, m. 26, f. 1, m. 27, f. 1.

bir süre ile kısıtlanabilir²⁰. Zamanaşımı süresinin işleyecek olması, alacak hakkının aynı zamanda bir süre ile sınırlanmasına engel oluşturmaz.

Örneğin üçüncü kişinin edimini taahhütte (üçüncü kişinin fiilini üstlenmede), taahhütte bulunulandan alacağı, üçüncü kişinin edimi yerine getirmemesi ve bu yüzden zararın doğmasından itibaren 10 yılda zamanaşımına uğrar (TBK m. 146). Zamanaşımı süresinden ayrı olarak, üçüncü kişinin edimini taahhüt, bir süre ile de kayıtlanabilir. Örneğin, sürenin bitimine kadar taahhüt edene yazılı olarak başvurulmaması halinde²¹ taahhütte bulunanın sorumluluğunun sona ereceği yolundaki kayıtlar geçerlidir (TBK m. 128, f. 2). Özellikle banka teminat mektuplarına bu yönde kayıtlar konmaktadır. Bu kayıtlar taahhüt edenin (bankanın) sorumluluğunun öngörülen süreden sonra doğmayacağına veya doğmuşsa da, başvuru olmaksızın sürenin bitimiyle birlikte sona ereceğine ilişkindir. Bu kayıtlar, zamanaşımı süresine ilişkin olmadığından, TBK m. 128, f. 2 hükmü olmasaydı dahi, zamanaşımı sürelerinin sözleşme ile değiştirilemeyeceği yasağını (TBK m. 148) ihlal etmeyecekti²². Buradaki süre hak düşürücü süre de değildir. Zira taahhüt edene başvuru için gerekli şartlar gerçekleşmemiş olsa dahi, yani lehine taahhütte bulunulandan başvuru külfetini yerine getirmesi mümkün olmasa dahi, sürenin bitimi ile birlikte hak sona erecektir.

III. TBK m. 598, f. 3'te Yer Alan 10 Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği

TBK m. 598, f. 3'te on yıllık sürenin geçmesiyle birlikte kefaletin "*kendiliğinden ortadan kalkacağı*" belirtilmiştir. Bu sürenin zamanaşımı süresi olmadığı açıktır. Zira yukarıda da belirtildiği üzere zamanaşımı

²⁰ Spiro, Bd. II, § 429, 1149.

²¹ Banka teminat mektubu süreli olmakla birlikte, bankaya başvurma kaydı yoksa ve süresi içinde de tazmin koşulu gerçekleşmişse, teminat mektubunun muhatabı 10 yıllık zamanaşımı süresi içerisinde bankadan tazminat talebinde bulunabilir: 11. HD, 13.12.2011, E. 2010/130, K. 2011/16894 (YKD 2014/12, 2588); 11. HD, 21.03.2012, E. 2010/13650, K. 2012/4358 (YKD 2012/7, 1324).

²² Oğuzman, M. Kemal /Öz, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: II, 14. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2018, n. 1239, 1245.

süresinin geçmesi alacak hakkını sona erdirmez. Oysa burada kefalet ortadan kalkmaktadır. Burada ilk planda akla gelebilecek olan, hak düşürücü süre veya süreye bağlı hakkın söz konusu olabileceğidir. Başvurulacak kriter yine, yukarıda belirttiğimiz üzere, hakkın düşmesinin, hak sahibinin bir külfeti yerine getirmemiş olmasına bağlı olup olmadığıdır. Eğer hakkın düşmesi hak sahibinin bir külfeti belirli bir süre zarfında yerine getirmemiş olmasına bağlanmış ise hak düşürücü süreden, yok eğer hak sahibinin bir külfeti yerine getirmiş olup olmadığına bakılmaksızın sürenin geçmesi ile birlikte hakkın düşmesi söz konusu ise, süreye bağlı haktan bahsedilir.

Kefalette durum -üçüncü kişinin edimini taahhütte olduğu gibibunlardan ikincisine (hakkın sona ermesinin hak sahibinin belirli bir külfeti yerine getirip getirmemesine bağlı olmaması) girmektedir. Zira kefaletteki 10 yıllık süre zarfında alacaklının harekete geçmesi (kefili takip edebilmesi) için gerekli şartlar henüz gerçekleşmemiş olabilir. Şöyle ki, kefalette alacaklının kefili takip edebilmesi için her şeyden önce asıl borcun muaccel olması gerekir²³. Bunun yanı sıra adi kefalette, kefil "*tartışma (peşin dava) def'ini*" kullanmışsa, alacaklının TBK m. 585, f. 1, b. 1 uyarınca öncelikle borçlu aleyhine takip yapması ve bunun sonucunda kesin aciz belgesini alması veya b. 2-4'te sayılan diğer hallerden birinin²⁴ gerçekleşmesi; ayrıca alacak, kefaletten önce veya kefalet sırasında rehinle güvence altına alınmış ve kefil "*rehnin paraya çevrilmesi def'ini*" kullanmışsa TBK m. 585, f. 2, c. 1 uyarınca bunun sonucunun beklenmesi gerekir²⁵. Müteselsil kefalette ise alacaklı borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefili takip edebilirse

²³ Bazı hallerde asıl borcun muaccel olması, kefil açısından yeterli olmaz: "*Borçlunun iflası sebebiyle asıl borç daha önce muaccel olsa bile, belirlenen vadeden önce kefile karşı takibat yapılamaz.*" (TBK m. 590, f. 1); "*Asıl borcun muaccel olması, alacaklı veya borçlunun önceden süre içeren bildirimde bulunmasına bağlıysa, kefalet borcu için bu süre, bildirim kefil yapıldığı tarihte işlemeye başlar.*" (TBK m. 590, f. 3).

²⁴ "2. Borçlu aleyhine Türkiye'de takibatın imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi.
3. Borçlunun iflasına karar verilmesi.
4. Borçluya konkordato mehli verilmiş olması."

²⁵ "Ancak, borçlunun iflasına veya kendisine konkordato mehli verilmesine karar verilmişse, bu hüküm uygulanmaz." (TBK m. 585, f. 2, c. 2).

de, bunun için borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir (TBK m. 586, f. 1). Ayrıca alacak, teslim bağli taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, TBK m. 586, f. 2'deki şartların²⁶ gerçekleşmiş olması gerekir. Görüldüğü üzere, 10 yıllık süre içerisinde kefile karşı takibe başlamak, alacaklının elinde olmayan sebeplerle mümkün olmayabilir. Dolayısıyla kefaletin 10 yılın geçmesiyle birlikte sona ermesi, alacaklının bir külfeti yerine getirmemiş olmasına bağli değildir: Burada bir hak düşürücü süre değil, -tıpkı yukarıda açıkladığımız süreli banka teminat mektuplarında olduğu gibi²⁷- süreye bağli bir hak söz konusudur²⁸.

Şunu da belirtmek gerekir ki, kefalet, eğer 10 yıl içerisinde kefile karşı takip başlamamışsa sona erer. Başka bir ifade ile 10 yıllık süre içerisinde alacaklı kefile takip etmeye başlamışsa, takip sırasında 10 yıl geçse dahi kefalet sona ermez, takibe devam edilebilir²⁹. Bu husus TBK m. 598, f.

²⁶ "Alacak, teslim bağli taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehnin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz. Ancak, alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağıın önceden hâkim tarafından belirlenmesi veya borçlunun iflas etmesi ya da konkordato mehli verilmesi hâllerinde, rehnin paraya çevrilmesinden önce de kefile başvurulabilir."

²⁷ Ayan, Serkan, Kefalet Sözleşmesi, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, 639: "... on yıllık sürenin dolmasının etkisi, aynen süreli banka teminat mektuplarında olduğu gibidir."

²⁸ Oğuzman, M. Kemal / Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 24. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2018, n. 795; Barlas, Nami, Yeni Borçlar Kanunu'nun Kefalet İlişkin Düzenlemeleri, İzmir Barosu Dergisi, Yıl: 76, Sayı: 2, Nisan 2011, 25; Kaya Kızılırmak, Cansu, Kefalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Halleri, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2019, 99-100; Karabağ Bulut, Nil, "Die Zeitliche Befristung der Bürgschaft natürlicher Personen", Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul, Volume: XLVIII, No. 65, 126-127; Özkaya, Eraslan, Özel Hukukumuzda Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016, 32; buna karşılık kefalet ilişkisinin 10 yıllık sürenin hak düşürücü süre olduğu görüşünde: Kapancı, Kadir Berk, Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler, Vedat Yayınevi, İstanbul 2014, 325, dn. 1337; 19. Hukuk Dairesi'nin aynı yöndeki kararı için bkz. yukarıda dn. 1.

²⁹ Reisoğlu, Seza, Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Bankacılık İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi Sempozyumu'nda sunulan tebliğ, Bankacılar Dergisi, Sayı 82, 2012 [Yürürlük], 116; Elçin Grassinger, Gülçin, "Yeni Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Kefilin Def'i - İtirazları ve Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değer-

4'ten ancak dolaylı olarak anlaşılmaktadır: “Kefalet, on yıldan fazla bir süre için verilmiş olsa bile, uzatılmış veya yeni bir kefalet verilmiş olmadıkça kefil, ancak on yıllık süre doluncaya kadar takip edilebilir.” Buradaki “... kefil, ancak on yıllık süre doluncaya kadar takip edilebilir” ifadesinden kefaletin sona ermesinin, 10 yıllık süre içerisinde kefile karşı takibe başlanmamış olmasına dayandığı; dolayısıyla 10 yıl geçtikten sonra kefile karşı takip yapılamayacağı, buna karşılık 10 yıl içerisinde takip başlamış ise, 10 yıl geçse dahi -ara vermemek kaydıyla- takibe devam edilebileceği anlaşılmaktadır.

IV. Kefaletle İlişkin 10 Yıllık Sürenin, 818 Sayılı (Eski) Borçlar Kanunu Zamanında Kurulmuş Kefaletlere Etkisi

Haklara ilişkin sürelerin hangi kanuna tabi olacakları 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un, 5. ve 6. maddelerinde düzenlenmiştir. Nitekim kanunun, 5. ve 6. maddeleri, “C. Süreler” şeklindeki üst başlığın altında yer almaktadır. 5. madde hak düşürücü süreler ile zamanaşımı sürelerine ilişkin iken, 6. madde bunların dışında kalan diğer sürelerle ilişkindir. Yukarıda açıklandığı üzere kefaletle ilişkin 10 yıllık süre ne bir zamanaşımı süresidir ne de

lendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011), 2011, 133; Özen, Burak, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi, 4. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2017, 607; Gümüş, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt: II, İstanbul 2012, 383; Kapancı, 325; Yavuz, Cevdet / Acar, Faruk / Özen, Burak, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 9. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, 1434; Kaya Kızıllırmak, 119-120; Çınar, Ömer, Türk Borçlar Kanununa Göre Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2013, 73; Ayan, 638; 19. Hukuk Dairesi'nin aynı yöndeki kararı için bkz. yukarıda dn. 1.

Tarafların anlaşmasına dayanan süreli kefalette de, kararlaştırılan süre içerisinde takip başlamaz ise, kefil borcundan kurtulur. Buna karşılık kararlaştırılan süre içerisinde takip başlamış ise, süre geçtikten sonra da takibe devam edilebilir. Burada alacaklının kararlaştırılan süre içerisinde *asıl borçluyu* takibe geçmesi veya rehnin paraya çevrilmesi için takibe başlaması yeterli kabul edilmektedir (Erbayraktar, Burcu, “Kefalet Süresinin Belirlenmesinde İrade Özgürlüğünün Sınırları”, BATİDER, Yıl: 2016, C. XXXII, S. 4, 156). Bu husus da kanunun lafzından açık şekilde anlaşılamamaktadır: “Süreli kefalette kefil, sürenin sonunda borcundan kurtulur.” (TBK m. 600).

hak düşürücü süredir; burada bir süreye bağlı hak söz konusudur. Dolayısıyla burada ilk planda 6. madde hükmü uygulama alanı bulacaktır. 6. madde ise 5. maddeye göndermede bulunmaktadır. Şu şartla ki, hak düşürücü süre veya zamanaşımı süresi dışında kalan süreler bakımından 5. madde hükmünün uygulanması, işin bünyesine uygun düşmelidir: “*Bu Kanunun 5 inci maddesi, uygun düştüğü ölçüde, Türk Borçlar Kanununda öngörülen diğer süreler hakkında da uygulanır.*” Dolayısıyla kefalete ilişkin süreye 5. madde hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı hususunda bir sonuca varabilmek için, öncelikle 5. madde hükmünü incelemek ve bu hükmün kefalete ilişkin sürenin bünyesine uygun düşüp düşmediğini irdelemek gerekir.

6. madde gerekçesinde bu konuya ilişkin açıklamalar bulunmaktadır: “... Buna göre, ‘süreye bağlı hak’ taki süre, ne zamanaşımı süresi ne de hak düşürücü süredir. O hâlde, Türk Borçlar Kanunu Tasarısında süreye bağlı haklar için öngörülen süreler hakkında Tasarının 5 inci maddesi, uygun düştüğü ölçüde uygulanacaktır. Meselâ, Türk Borçlar Kanunu Tasarısının 237 nci maddesine göre, alım hakkının en çok on yıllık süre için kararlaştırılabileceği öngörülmüştür. 818 sayılı Borçlar Kanununda ise, bu nitelikte bir süre sınırlaması bulunmamaktadır. Türk Borçlar Kanunu Tasarısında, alım hakkına ilişkin olarak öngörülen bu süre, belirtilen Tasarının yasalaşıp yürürlüğe girmesinden sonra da, kural olarak, her durumda uygulanacaktır. Ancak, söz konusu süre, 818 sayılı Borçlar Kanununun yürürlükte olduğu dönemde dolmuşsa, Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısının 5 inci maddesinin ikinci fıkrası kıyas yoluyla uygulanacak ve hak sahibi, bir yıllık ek süreden yararlanabilecektir. Aynı şekilde, söz konusu sürelerin 818 sayılı Borçlar Kanununun yürürlükte olduğu dönemde işlemiş olan kısmı, Türk Borçlar Kanunu Tasarısının yasalaşıp yürürlüğe girdiği tarihte henüz dolmamış ve kalan süre bir yıldan az ise, hak sahibi kural olarak bir yıllık ek süreden yararlanabilecektir...” (S. Sayısı: 375).

Gerekçede 5. maddenin süreye bağlı haklara, uygun düştüğü ölçüde uygulanacağı açıkça belirtilmiş ve buna “alım hakkı” örnek olarak gösterilmiştir. Kefaletle ilişkin 10 yıllık süre bakımından uygunluk şartı ayrıca irdelenmelidir: 5. maddenin konumuzu ilgilendiren ikinci fıkrasının ilk

cümlesine göre, “Türk Borçlar Kanunu ile hak düşürücü süre veya özel bir zamanaşımı süresi ilk defa öngörülmüş olup da başlangıç tarihi itibarıyla bu süre dolmuşsa, hak sahipleri Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıllık ek süreden yararlanırlar.” Bu hükmün kefaletle ilişkin 10 yıllık süreye de uygulanacağından hareket edilirse³⁰, önceki Borçlar Kanunu zamanında kurulmuş gerçek kişinin kefaletleri de kuruldukları tarihten itibaren 10 yıllık süreye tabi olacaktır. Şu kadar ki bu sürenin, Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden önce dolması halinde, alacaklı 1 Temmuz 2012 tarihinden başlayarak bir yıllık ek süreden yararlanabilecektir. Bu ek süre de 1 Temmuz 2013 tarihinde sona ermiştir³¹.

Hak düşürücü sürelerde, hakkın sona ermesi, hak sahibinin, kendisine yüklenen külfeti yerine getirmemiş olmamasına dayanır. Zamanaşımı süresi bakımından da alacaklının hakkını takip etmeye başlaması (icra takibi yapması, dava açması, tahkim yoluna başvurusu, tüketici hakem heyetine başvurusu³²) zamanaşımının kesilmesine ve o andan itibaren yeniden işlemesine yol açar. Dolayısıyla kanunun tanıdığı bir yıllık ek süre içerisinde, hak düşürücü süreye tabi hakka sahip olan kişi, üzerine düşen külfeti yerine getirmek suretiyle hakkının sona ermesine engel olabileceği gibi; alacaklı da ek süre içerisinde alacağını takip etmeye başlamak suretiyle alacağının zamanaşımına uğramasına engel olabilir. Süreye tabi alım hakkında da, alım hakkı sahibinin ek süre içerisinde

³⁰ Bu görüşte: Reisoğlu, Seza, Türk Kefalet Hukuku, Ankara 2013 [Kefalet], 328; Kaya Kızıllırmak, 96 vd.; Karabağ Bulut, 119; 11 ve 19. Hukuk Dairesi'nin aynı yöndeki kararları için bkz. yukarıda dn. 1.

³¹ 01.07.2012 tarihinde ve daha sonra (mesela sonraki haftalarda) on yılı dolduran kefaletlerde ek sürenin bulunmadığı görüşünde: Reisoğlu [Kefalet], 328; Kaya Kızıllırmak, 98; Karabağ Bulut, 118-119; 10 yıllık sürenin hak düşürücü süre olduğu kabul edilirse Yürürlük Kanunu, m. 5 uyarınca ek sürenin bulunmadığı; burada süreye bağlı hakkın söz konusu olduğu kabul edilse dahi Yürürlük Kanunu, m. 1, c. 1 uyarınca aynı sonuca varılacağı görüşünde: Reisoğlu [Yürürlük], 117. Buna karşılık Oğuzman/Öz'e göre, Türk Borçlar Kanunu ile ilk defa getirilen süre 01.07.2012 tarihinde henüz dolmamışsa, bu tarihe kadar geçen zaman göz önüne alınmaksızın, 01.07.2012 tarihinden başlayarak tam olarak işler (Oğuzman, M. Kemal / Öz, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: I, 16. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2018, n. 1976).

³² Tüketici hakem heyetine başvuru ile birlikte zamanaşımının kesileceği hususunda bkz. 13. HD, 11.04.2002, E. 2002/2063, K. 2002/3990 (Kazancı Otomasyon).

alım hakkını kullanarak sürenin geçmesi sebebiyle hakkının sona ermesine engel olması mümkündür. Oysa kefalette, alacaklının, gerekli şartlar gerçekleşmediğinden, ek süre içerisinde harekete geçerek hakkının sona ermesine mani olma imkânı bulunmayabilir. Ek süre vermek, ancak bu ek süreyi kullanabilecek hak sahibi bakımından bir anlam taşıyabilir. Bu itibarla 5. maddenin 2. fıkraya hükmünün kefaletle ilişkin süre hakkında uygulanması işin bünyesine uygun düşmez³³.

Bu durumda geçerli olan kural, Yürürlük Kanunu'nun birinci maddesinin başlığında da ifadesini bulan "Geçmişe etkili olmama kuralı"dır. Yürürlük Kanunu'nun birinci maddesinin ikinci cümlesine göre, "Ancak, Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra bu fiil ve işlemlere ilişkin olarak gerçekleştirilecek temerrüt, sona erme ve tasfiye, Türk Borçlar Kanunu hükümlerine tabidir." Buna göre yeni kanunun sona erme hükümleri, ancak yürürlük tarihinden sonrası için geçerli olabilir. Dolayısıyla Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden önce kurulmuş kefaletler bakımından 10 yıllık süre, 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren işlemeye başlar ve bu süre 1 Temmuz 2022 tarihinde sona erer³⁴.

³³ 5. maddenin 2. fıkraya hükmünün kefaletle ilişkin süreye kıyasen uygulanmasının kabul edilmeyebileceği yönünde: Reisoğlu [Yürürlük], 117.

³⁴ 19. Hukuk Dairesi Yürürlük Kanunu'nun birinci maddesine dayanarak önceden kurulmuş kefaletler bakımından 10 yıllık sürenin hiç uygulanmayacağı yönünde karar vermiştir: "Mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sonunda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre dosyadaki kefaletin süreli olmadığı, 598. maddeye göre bir gerçek kişi tarafından verilmiş olan her türlü kefaletin buna ilişkin sözleşmenin kurulmasından başlayarak on yılın geçmesiyle kendiliğinden ortadan kalkacağı, kefaletin on yıldan fazla bir süre için verilmiş olsa bile uzatılmış veya yeni bir kefalet verilmiş olmadıkça kefilin ancak on yıllık süre doluncaya kadar talep edilebilir denildiğinden ve ayrıca 601. maddenin süreli olmayan kefalette kefilin bildiriminden bahsettiği, kefilin ölmeden önce kefaleti sona erdiren bir beyanda bulunmadığından ve borç hala devam ettiğinden davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.... Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nu yürürlükten kaldıran 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un "Geçmişe etkili olmama kuralı"nı düzenleyen (1.) maddesine göre somut olayda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun zaman itibariyle uygulanma olanağı bulunmadığının da gözden kaçırılması isabetli değildir." [19. HD, 23.01.2014, E. 2013/17892, K. 2014/1816 (lexpera.com.tr); 19. Hukuk Dairesi'nin sonradan verdiği farklı yöndeki kararı için bkz. yukarıda dn. 1].

Nitekim vardığımız bu sonuç, mehz İsviçre Borçlar Kanunu'na ilişkin geçiş hükümleri ile de paralellik arz etmektedir. Şöyle ki, İsviçre Borçlar Kanunu'nun kefalete ilişkin hükümleri, 10 Aralık 1941 tarihli Federal Kanun'la değiştirilmiş ve değişiklikler 1 Temmuz 1942 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu arada TBK m. 598, f. 3 hükmüne karşılık gelen 509. maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, gerçek kişilerin kefaleti bakımından 20 yıllık bir süre getirilmiştir. Aynı federal kanunun ikinci bendi ile Borçlar Kanunu'na geçiş hükümleri ("Übergangsbestimmungen") eklenmiştir. Geçiş hükümlerinde yer alan ikinci fıkranın 6. bendine göre, 509. maddenin üçüncü fıkrasında zikredilen süre, eski hukuktan gelen kefaletler bakımından en erken (Federal) Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte işlemeye başlar³⁵.

Sonuç

- 1- TBK m. 598, f. 3'te yer alan gerçek kişilerin kefaletine ilişkin 10 yıllık süre bir hak düşürücü süre olmayıp, burada süreye bağlı bir hak söz konusudur.
- 2- Dolayısıyla bu süreye, 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un hak düşürücü süreler ile zamanaşımı sürelerine ilişkin 5. maddesinin doğrudan uygulanma kabiliyeti bulunmamaktadır.
- 3- Yürürlük Kanunu'nun 6. maddesinde, "diğer süreler" hakkında da "uygun düştüğü ölçüde" 5. maddenin uygulanacağı belirtilmiştir. İşin bünyesine uygun düşmediğinden 5. madde hükmünün kefalete ilişkin 10 yıllık süre hakkında, 6. maddenin göndermesi yoluyla uygulanması da mümkün değildir.

Reisoğlu da benzer görüştedir: "... 01.07.2012 tarihinden önce on yıllık süre tamamlanmış kefaletler doğrudan 5. maddeye tabi olmayacak; 6. maddenin kıyasen on yılı dolduran kefaletlere uygulanmasının da kabul edilmemesi halinde; bu tarihten önce sona eren kefaletler, 818 sayılı kanuna tabi olmaya devam edecekler; on senenin geçmiş olması kefaletin geçerliliğini etkilemeyecektir." (Reisoğlu [Yürürlük], 117).

³⁵ "6. Die in Artikel 509 Absatz 3 genannte Frist beginnt für altrechtliche Bürgschaften erst mit dem Inkrafttreten des Gesetzes zu laufen".

- 4- İşin bünyesine uygun düşen, Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden önce kurulmuş gerçek kişilerin kefaletleri bakımından 10 yıllık sürenin, 6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun "Geçmişe etkili olmama kuralı" başlığını taşıyan birinci maddesinin ikinci cümlesi uyarınca, Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren işlemeye başlamasıdır.

KAYNAKÇA

- Ayan, Serkan: Kefalet Sözleşmesi, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- Barlas, Nami: Yeni Borçlar Kanunu'nun Kefaletle İlişkin Düzenlemeleri, İzmir Barosu Dergisi, Yıl: 76, Sayı: 2, Nisan 2011, s. 7-29.
- Çınar, Ömer: Türk Borçlar Kanununa Göre Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2013.
- Elçin Grassinger, Gülçin: "Yeni Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Kefilin Def'i - İtirazları ve Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011), 2011, s. 121-132.
- Erbayraktar, Burcu: "Kefalet Süresinin Belirlenmesinde İrade Özgürlüğünün Sınırları", BATİDER, Yıl: 2016, C. XXXII, S. 4, s. 135-170.
- Gümüş, Mustafa Alper: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt: II, İstanbul 2012.
- Kapancı, Kadir Berk: Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler, Vedat Yayınevi, İstanbul, 2014.
- Karabağ Bulut, Nil: "Die Zeitliche Befristung der Bürgschaft natürlicher Personen", Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul, Volume: XLVIII, No. 65, s. 111-131.
- Kaya Kızılırmak, Cansu: Kefalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Halleri, On İki Levha Yayınevi, İstanbul 2019.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip, Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Birinci Cilt, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 4. Basıdan (Filiz Kitabevi, İstanbul 2008) 7. Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017.
- Oğuzman, M. Kemal / Barlas, Nami: Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 24. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2018.
- Oğuzman, M. Kemal / Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: II, 14. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2018.
- Oğuzman, M. Kemal / Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: I, 16. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2018.
- Özen, Burak: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi, 4. Bası, Vedat Yayınevi, İstanbul 2017.
- Özkaya, Eraslan: Özel Hukukumuzda Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016.

- Reisoğlu, Seza: Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Bankacılık İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi Sempozyumu'nda sunulan tebliğ, Bankacılar Dergisi, Sayı 82, 2012 [Yürürlük], s. 107-118.
- Reisoğlu, Seza: Türk Kefalet Hukuku, Ankara, 2013.
- Serozan, Rona: Medeni Hukuk, Genel Bölüm / Kişiler Hukuku, Vedat Yayınevi, 6. Bası, İstanbul 2015.
- Spiro, Karl: Die Begrenzung privater Rechte durch Verjährungs-, Verwirkungs- und Fatalefristen, Band II: Andere Befristungen und Rechte, Bern 1975.
- Yavuz, Cevdet / Acar, Faruk / Özen, Burak: Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 9. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.